

Μπορούν οι μικρές Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις (μΓΕ) και οι μικρές Επιχειρήσεις Τροφίμων (μΕΤ) των Περιφερειών Αναφοράς (ΠΑ) της Νότιας Ευρώπης του προγράμματος SALSA να συμβάλουν στη βιώσιμη διατροφική και επισιτιστική ασφάλεια;

Εκτιμάται ότι ο συνολικός αριθμός των μΓΕ στις χώρες της Νότιας Ευρώπης μειώθηκε κατά 33% την περίοδο 2010 - 2019. Η μείωση αυτή σημειώθηκε παρά την αναγνώριση του σημαίνοντα ρόλου που παίζουν στην υποστήριξη του αγροτικού νοικοκυριού, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του αγροτικού τοπίου, της τοπικής παράδοσης και της πολιτισμικής κληρονομιάς. Θα αποδεχτούμε μια περαιτέρω μείωση;

ΟΙ ΠΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

Vaucluse (ΓΑΛΛΙΑ) - Imathia, Larisa, Ileia (ΕΛΛΑΔΑ)
- Lucca, Pisa (ΙΤΑΛΙΑ) - Alentejo Central, Oeste
(ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ) - Castellón, Córdoba (ΙΣΠΑΝΙΑ)

1.884.390 ΜΓΕ.

Το 62% του συνόλου των ΓΕ
(Eurostat, 2016)

Καταλαμβάνουν περίπου το 38,8% της
συνολικής έκτασης των 10 περιφερειών
αναφοράς (Eurostat, 2017)

Καταλαμβάνουν περίπου το 17,4% της
ΧΓΕ των 10 περιφερειών αναφοράς
(Eurostat, 2017)

ΚΥΡΙΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στις χώρες της Νότιας Ευρώπης οι μΓΕ συνεισφέρουν σημαντικά στο περιφερειακά παραγόμενο προϊόν. Ωστόσο η συμβολή τους στην περιφερειακή διατροφική και επισιτιστική ασφάλεια είναι γενικά χαμηλή εξαιτίας του εξαγωγής μεγάλου μέρους της παραγωγής σε άλλες περιφέρειες, εντός ή εκτός της χώρας.

Παρόλα αυτά, υπάρχει περιθώριο για την ενίσχυση της παρουσίας τους στις τοπικές αγορές και του ρόλου τους στην περιφερειακή διατροφική και επισιτιστική ασφάλεια. Τα ευρήματα του προγράμματος SALSA δείχνουν ότι οι μΓΕ στις ΠΑ της Νότιας Ευρώπης μπορούν δυνητικά να καλύψουν το 100% της ζήτησης, καθώς και να δημιουργήσουν πλεόνασμα στο 44% των αγροτοδιατροφικών συστημάτων των προϊόντων που εξετάστηκαν.

Για να γίνει αυτό εφικτό, θα πρέπει να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των μΓΕ σε τέσσερις τομείς:

- Προϊόντα, αγορές και εμπορία.
- Φυσικοί πόροι και κλίμα.
- Ηλικιακή ανανέωση και νεοεισερχόμενοι στη γεωργία.
- Γνώση και καινοτομία.

Το δελτίο αυτό περιλαμβάνει μια σειρά από πολιτικές απαντήσεις στις ανάγκες των μΓΕ και υποδεικνύει σαφείς δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα για τις εθνικές και περιφερειακές αρχές, ιδίως εκείνες που είναι υπεύθυνες για τον προγραμματισμό των κονδυλίων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) της Ε.Ε. μετά το 2020.

Source: EU - adapted by SALSA

Το πρόγραμμα SALSA, που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε., αποσκοπεί στην εξέταση ενός σημαντικού ρόλου των μΓΕ, που είναι η συμβολή τους στην επισιτιστική ασφάλεια.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δέκα ΠΑ (επίπεδο NUTS-3) πέντε χωρών της Νοτίου Ευρώπης: Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία. Παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των μΓΕ ποικίλλει από χώρα σε χώρα, στα περιφερειακά αγροτοδιατροφικά συστήματα των ΠΑ της Νότιας Ευρώπης έχουν συστηματικά εντοπιστεί παρόμοιοι στρατηγικοί παίκτες, που μελετήθηκαν από το πρόγραμμα SALSA.

Οι μΓΕ στις ΠΑ της Νότιας Ευρώπης παράγουν ένα μεγάλο μέρος των κυριότερων ειδών διατροφής που καλλιεργούνται σε επίπεδο περιφέρειας αναφοράς, όμως, ένα σημαντικό ποσοστό αυτής της παραγωγής, καταναλώνεται σε άλλες περιφέρειες εντός ή/και εκτός της χώρας.

Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι μΓΕ στη Νότια Ευρώπη είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την ευρωπαϊκή αγορά ως παραγωγοί φρούτων, λαχανικών και ελαιολάδου και εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις επίσημες συνεργατικές δομές προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στις αγορές αυτές.

Όμως, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, η συνολική παραγωγή τους είναι τόσο σημαντική και διαφοροποιημένη ώστε, αν επρόκειτο να διατεθεί εντός της περιφέρειας αναφοράς, όπου παράγεται, έχει τη δυνατότητα να καλύψει τη συνολική της τοπική ζήτηση.

**1. Αγρότες
Μερικής
Απασχόλησης**

**2. Παραδοσιακοί
βιοπαλαιστές**

**3. Συμβατικοί
επιχειρηματίες**

**4. Εξειδικευμένοι
επιχειρηματίες**

**5. Πολυλειτουργικοί
επιχειρηματίες**

Ο πιο αντιπροσωπευτικοί τύποι μΓΕ στις ΠΑ της Νότιας Ευρώπη

Η γεωργία φαίνεται να είναι δευτερεύουσα δραστηριότητα για τους αρχηγούς αυτών των μΓΕ, που συμπληρώνει άλλες πηγές εισοδήματος. Γενικά, πρόκειται για νέους αγρότες, που ξεκίνησαν την ενασχόλησή τους με τη γεωργία ως επιλογή, με μεγάλο ποσοστό της παραγωγής να ιδιοκαταναλώνεται.

Η δεύτερη φτωχότερη και η πιο ηλικιωμένη κατηγορία. Η γεωργική δραστηριότητα έχει τις ρίζες της στην παράδοση και αντιπροσωπεύει ένα υψηλό ποσοστό του εισοδήματος. Υψηλό ποσοστό της παραγωγής παραμένει στο νοικοκυριό.

Σχετικά εύποροι, σχετικά ηλικιωμένοι και από παλιά ασχολούμενοι με τη γεωργία. Βασίζονται στην οικογενειακή εργασία. Έχουν πρόσβαση στις αγορές μέσω των συνεταιρισμών.

Η πλουσιότερη ομάδα, σχετικά μεγάλη ηλικιακά και εδραιωμένη στη γεωργία. Εκτεταμένη χρήση μισθωτής εργασία. Έχουν πρόσβαση στις αγορές μέσω συνεταιρισμών, επενδύουν στην πιστοποίηση.

Εύποροι, σχετικά νέοι στην ηλικία, νεοεισερχόμενοι στη γεωργία, με εκτεταμένη χρήση μισθωτής εργασία και ποικιλία πελατών.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΣΤΙΣ ΠΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ;

Σύμφωνα με την **τυπολογία των μΓΕ** που αναπτύχθηκε από το πρόγραμμα **SALSA**, οι συνηθέστεροι τύποι μΓΕ στις νότιες ευρωπαϊκές χώρες είναι οι **παραδοσιακοί επιχειρηματίες** και οι **εξειδικευμένοι επιχειρηματίες** (βλέπε το γράφημα για περισσότερες εξηγήσεις).

© INRA

Επιπλέον, σύμφωνα με την **τυπολογία των περιφερειακών διατροφικών συστημάτων** που ανέπτυξε το πρόγραμμα **SALSA**, πολλές από τις περιφέρειες αναφοράς NUTS-3 που μελετήθηκαν, χαρακτηρίζονται από **εξωστρεφή παραγωγικά συστήματα**, ενισχύοντας έτσι την τάση των μΓΕ να συμβάλουν λιγότερο στην επισιτιστική ασφάλεια των περιφερειών τους και περισσότερο στην προώθηση των προϊόντων τους σε άλλες περιφέρειες εντός ή εκτός της χώρας.

Παραδοσιακοί βιοπαλαιστές υπάρχουν επίσης στις ΠΑ της Νοτίου Ευρώπης, και επομένως οι εθνικές/περιφερειακές αρχές θα πρέπει να εκτιμήσουν εάν οι πολιτικές που εφαρμόζονται ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους επιλέγοντας το καταλληλότερο αναπτυξιακό μοντέλο προκειμένου να τους ενθαρρύνουν να το υιοθετήσουν.

Όπως επισημαίνεται σε αυτό το ενημερωτικό δελτίο, υπάρχουν **σημαντικές δυνατότητες** και διαθέσιμα μέσα πολιτικής για να βοηθήσουν αυτές τις μΓΕ να αναπτυχθούν περαιτέρω και να **εδραιώσουν την υπάρχουσα θέση τους** στα περιφερειακά αγροτοδιατροφικά τους συστήματα, ως δυνητικοί προμηθευτές στις τοπικές/περιφερειακές τους αγορές.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΠΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ;

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε στις 10 ΠΑ της Νοτίου Ευρώπης και μελετήθηκαν από το πρόγραμμα SALSA δείχνουν ότι οι **ανάγκες των μΓΕ** συνοψίζονται σε **τέσσερις βασικούς τομείς**:

Προϊόντα, Αγορές και Εμπορία

Υπάρχει σαφής ανάγκη να δοθεί πολύ μεγαλύτερη σημασία στις προκλήσεις για την **ενίσχυση της ενσωμάτωσης** των μΓΕ, τόσο στις **νέες**, όσο και στις **υφιστάμενες αλυσίδες αξίας**. Ενώ είναι σαφές ότι μεγάλο μέρος της παραγωγής των μΓΕ στις ΠΑ της Νοτίου Ευρώπης καταναλώνεται σε άλλες περιφέρειες εντός ή εκτός της χώρας τους, υπάρχει επίσης η αναγκαιότητα για στοχευμένες δράσεις **σύντημης των αλυσίδων εφοδιασμού**, προκειμένου να **διευκολυνθεί η πρόσβαση των μΓΕ στις τοπικές αγορές**.

Άλλες συγκεκριμένες ανάγκες που σχετίζονται με αυτό περιλαμβάνουν: α) **στρατηγικές** για τον μεγαλύτερο συντονισμό μεταξύ των μικρών αγροτών και των άλλων παικτών των τοπικών **αλυσίδων αξίας**, καθώς και τη μεγαλύτερη **συνεργασία** μεταξύ των παραγωγών, β) **ανάπτυξη** και **προώθηση** περισσότερων προϊόντων, ετικετών τροφίμων και εμπορικών σημάτων, που **απευθύνονται στις περιφερειακές αγορές** και γ) **εκστρατείες ευαισθητοποίησης** των **καταναλωτών** σχετικά με το πλήρες φάσμα των πλεονεκτημάτων από την αγορά προϊόντων που παράγονται σε τοπικές μΓΕ.

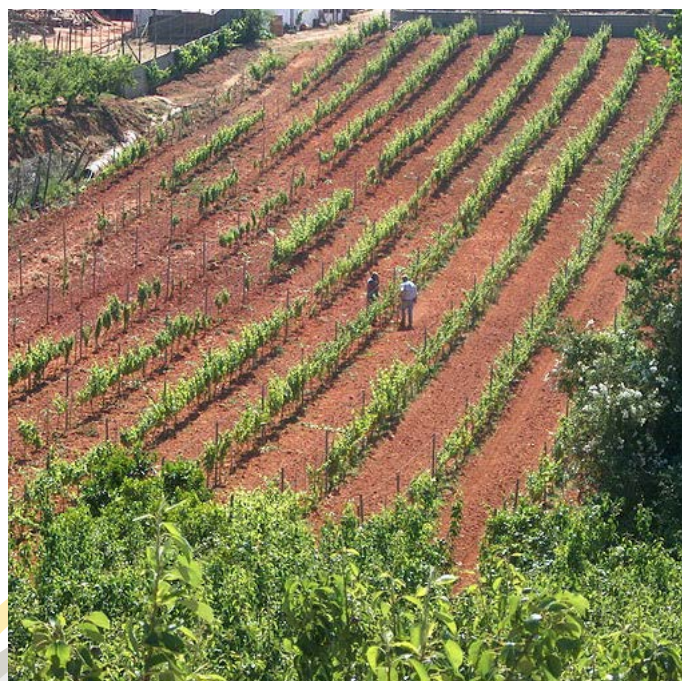
Όλα αυτά προϋποθέτουν επίσης την ανάγκη για ένα συγκεκριμένο καθεστώς κανόνων **υγιεινής/ασφάλειας των τροφίμων** για τους μικρότερους παραγωγούς, καθώς και για τη **μείωση της γραφειοκρατίας**. Οι μΓΕ **δεν αναμένεται** να ανταγωνίζονται τους μεγαλύτερους παραγωγούς σύμφωνα με τα ίδια απαιτητικά πρότυπα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ενθάρρυνση (εάν κρίνεται σκόπιμο) της **ενσωμάτωσης στην αγορά** των παραδοσιακών βιοπαλαιστών των ΠΑ της Νότιας Ευρώπης, που είναι οι **λιγότερο εμπορικά προσανατολισμένοι**.

Φυσικοί Πόροι και Κλίμα

Όλες οι χώρες της Νότιας Ευρώπης αντιμετωπίζουν τις **αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής** στη γεωργία. Αυτές περιλαμβάνουν την παρατεταμένη έλλειψη νερού, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, τις πυρκαγιές, την εμφάνιση νέων παρασίτων (π.χ. *Halyomorpha halys* και *Drosophila suzukii*) και ασθενειών, καθώς και τις διεργασίες υποβάθμισης του εδάφους (π.χ. διάβρωση του εδάφους) που συνδέονται με την ερημοποίηση.

Οι μΓΕ είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε αυτούς τους κινδύνους και υπάρχει σαφής ανάγκη να υποστηριχθούν πληρέστερα και αποτελεσματικότερα στην **υιοθέτηση των κατάλληλων μέτρων προσαρμογής στις νέες συνθήκες**.

Μια σημαντική ανάγκη προσαρμογής, που εντοπίστηκε από το πρόγραμμα SALSA, είναι η **Διαφοροποίηση/αναδιάρθρωση των παραγωγικών συστημάτων για την ενίσχυση της αντοχής** τους στις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη για συμμετοχή στην αμειψισπορά πιο ανθεκτικών στην ξηρασία καλλιεργειών, που ενσωματώνουν νέες/παραδοσιακές καλλιέργειες, είδη και ποικιλίες, την ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας και άλλων μορφών αγρο-οικολογίας, καθώς και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, όπως οι ελάχιστες παρεμβάσεις άρωσης και η έξυπνη άρδευση.

©OesteCIM

Ανανέωση και αύξηση του αγροτικού πληθυσμού

Η **ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού** και η ενθάρρυνση των νεοεισερχομένων στη γεωργία αποτελούν βασικά ζητήματα στις χώρες της Νότιας Ευρώπης. Σε γενικές γραμμές, αυτές οι προκλήσεις οφείλονται σε πολλούς παράγοντες, όπως η **έλλειψη βασικών υπηρεσιών** στις αγροτικές περιοχές και της **απομόνωσης από την υπόλοιπη χώρα**, που καθιστούν τις αγροτικές περιοχές σε ολόκληρη την Ευρώπη σχε-τικά μη ελκυστικές για διαμονή και εργασία. Υπάρχει, επίσης, η ανάγκη αντιμετώπισης συγκεκριμένων ζητημάτων όπως η **έλλειψη πρόσβασης στη γη** για τους νεοεισερχομένους, η **αδυναμία καταβολής ανταγωνιστικών μισθών** κατά την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων και η **έλλειψη υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης και παροχής συμβουλών** στους νέους γεωργούς.

Γνώση και Καινοτομία

Πολλές χώρες της Νότιας Ευρώπης (π.χ. Ελλάδα και Πορτο-γαλία) υποφέρουν από πολύ **αδύναμα και κατακερματισμένα** συστήματα Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας (ΑΚΙΣ). Πρό-κειται για ένα πολύπλοκο ζήτημα, που οφείλεται, **μεταξύ άλλων**, στην αναποτελεσματική διασύνδεση της έρευνας με τη γεωργική πρακτική, την έλλειψη καλά εκπαιδευμένων συμβούλων και το έλλειμμα στη γεωργική εκπαίδευση και κατάρτιση. Σε κάθε περίπτωση, οι μΓΕ είναι αναπόφευκτα πιο ευάλωτες, επειδή **δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο κόστος** για την εξασφάλιση εναλλακτικών πηγών πληροφόρησης, γνώσης και συμβουλών.

Υπάρχει αδήριτη ανάγκη για τη **δημόσια χρηματοδότηση συστημάτων υποστήριξης ανταλλαγής γνώσεων και καινοτο-μίας** των μΓΕ, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών που υπερβαίνουν την απλή διοικητική υποστήριξη πληρωμών από την Κ.Α.Π. κ.λπ. Πρόκειται για μια **σημαντική διατομεακή ανάγκη**, που επηρεάζει όλες τις άλλες ανάγκες που προαναφέρθηκαν.

© ICAAM-Uévoira

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙ ΤΙΣ ΜΓΕ ΤΩΝ ΠΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ;

Οι πολιτικές σπάνια εφαρμόζονται μεμονωμένα. Συνήθως εφαρμόζονται ως **συνδυασμός συμπληρωματικών μέτρων**. Οι ακόλουθες συστάσεις πολιτικής που αφορούν στην αντιμετώπιση των αναγκών των μΓΕ και προσδιορίστηκαν παραπάνω, διατυπώνονται με βάση τρεις βασικές μορφές πολιτικής παρέμβασης:

- **Κανονιστικό πλαίσιο.**
- **Οικονομική υποστήριξη.**
- **Συμβουλευτική υποστήριξη και ενίσχυση της καινοτομίας.**

Όπου προσφέρεται, αναφέρονται επίσης ορισμένα νέα εργαλεία και καλές πρακτικές.

Προϊόντα, Αγορές και Εμπορία

Κανονιστικό πλαίσιο

Πολλοί κανόνες έχουν αντίκτυπο στο ανταγωνιστικό περιβάλλον εντός του οποίου λειτουργούν οι μΓΕ.

Η συμμόρφωση των μΓΕ με τα πρότυπα ασφάλειας και υγιεινής των τροφίμων αποτελεί μια **σταθερή πηγή πίεσης** με δυνατότητες μεγαλύτερης **ευελιξίας** σε εθνικό επίπεδο στην ερμηνεία και **στην εφαρμογή τους**. Ταυτόχρονα, **πρέπει να τηρούνται τα ελάχιστα πρότυπα**, ώστε οι μΓΕ να συμμετέχουν στις αγορές.

Άλλες δυναμικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις των **εθνικών αρχών** περιλαμβάνουν:

- **Καθορισμός νομοθετικού πλαισίου, για τις συμφωνίες** μεταξύ όλων των συμμετεχόντων **στις αγροδιατροφικές αλυσίδες**, ώστε να απαιτείται η συνεργασία και να επιδιώκεται η εξισορρόπηση της ισχύος τους, καθώς και η ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης των μικρών παραγωγών.
- Την **εισαγωγή των μικρών (βραχειών) αγροδιατροφικών αλυσίδων**, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης ειδικών κανόνων για την επωνυμία και τον έλεγχο των προϊόντων. Η Campagna Amica της Ιταλίας είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα αυτής της προσέγγισης που θα μπορούσε να αναπαραχθεί σε άλλες χώρες.
- Περισσότερο **ευέλικτοι κανόνες διακήρυξης δημόσιων συμβάσεων** ώστε να επιτρέπουν στους δημόσιους φορείς σίτισης, όπως τα σχολεία και τα νοσοκομεία, να επιλέγουν την αγορά προϊόντων από τις τοπικές μΓΕ.

- Σε **επίπεδο Ε.Ε.**, είναι **καθοριστικής σημασίας η θέσπιση εμπορικών συμφωνιών** που να ορίζουν νομικές προϋποθέσεις και παραγωγικά πρότυπα που δεν δημιουργούν συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού σε βάρος των μικροκαλλιεργητών. Από την άποψη αυτή, υπάρχουν επίσης περιθώρια **βελτίωσης της λειτουργίας** της δέσμης μέτρων της Ε.Ε. για την ποιότητα, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα λειτουργήσει περισσότερο υπέρ των παραγωγών μικρής κλίμακας.

Οι **ρυθμίσεις** που περιλαμβάνονται στη **«δέσμη μέτρων για τον τομέα του γάλακτος»**, είναι πολύ επωφελείς για τους μικρούς αγρότες και μπορούν να επεκταθούν και σε άλλους τομείς που χαρακτηρίζονται από μικρή παραγωγή.

Οικονομική υποστήριξη

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη οι χώρες της Νότιας Ευρώπης να συνεχίσουν να **επενδύουν στη δημιουργία μιας «κουλτούρας συνεργασίας»** μέσω της οικονομικής στήριξης για τη δημιουργία μικρών (βραχείων) αγροτοδιατροφικών αλυσίδων με βάση **σαφώς καθορισμένες και λειτουργικές τοπικές εταιρικές σχέσεις**. Το μέτρο συνεργασίας (Μέτρο 16) ήταν **πολύ δημοφιλές και αποτελεσματικό** κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 της Κ.Α.Π. με πολλές δυνατότητες να ενισχυθεί περαιτέρω μετά το 2020. Ως παράδειγμα αναφέρεται η σύνδεση αυτού του μέτρου με μεγαλύτερη χρηματοδότηση για την υιοθέτηση **καινοτόμων προϊόντων, την επωνυμία** (π.χ. με τη σύνδεση με τη διατήρηση του παραδοσιακού τοπίου και του φυσικού περιβάλλοντος), τη **συλλογική εμπορία** και την **ευαισθητοποίηση των καταναλωτών**.

Φυσικοί Πόροι και Κλίμα

Οικονομική υποστήριξη

Τα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. θα συνεχίσουν να είναι υποχρεωμένα να αφιερώνουν σημαντικό ποσοστό (τουλάχιστον 30%) της χρηματοδότησης από την Κ.Α.Π. για την αγροτική ανάπτυξη μετά το 2020 σε παρεμβάσεις που αφορούν στο περιβάλλον και στην κλιματική αλλαγή. Η προτεινόμενη νέα «πράσινη αρχιτεκτονική» της Κ.Α.Π. προσφέρει την ευελιξία για την **ανάπτυξη νέων και καινοτόμων «οικο-προγραμμάτων» που θα απευθύνονται σε μΓΕ** (π.χ. προώθηση ολοκληρωμένης διαχείρισης) και ενθαρρύνει εναλλακτικές / βελτιωμένες προσεγγίσεις για εθελοντικά γεωργο-περιβαλλοντικά και κλιματικά προγράμματα (AECM), ιδίως μέσω της προσέγγισης με βάση την επίδοση ή / και **σε συλλογική βάση** (η οποία έχει ιδιαίτερη αξία, καθώς επιτρέπει στις μΓΕ να επωφεληθούν από τις χρηματοδοτήσεις AECM).

Οι επενδύσεις σε αρδευτικά δίκτυα, που χρηματοδοτούνται από τα εθνικά προγράμματα, μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση σε νερό για πολλούς αγρότες, επιπλέον όμως απαιτούνται στρατηγικές επενδύσεις που να **ενισχύουν την ανθεκτικότητα και την προσαρμοστικότητα** των μΓΕ που δεν έχουν τα μέσα ή τους πόρους για να διασφαλίσουν την πρόσβασή τους σε νερό.

Οι εθνικές αρχές θα πρέπει επίσης να εξετάσουν την ανάπτυξη συγκεκριμένων **εργαλείων διαχείρισης κινδύνου** για να βοηθήσουν τους μικροκαλλιεργητές να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή. Υπάρχουν αξιόλογα παραδείγματα από τη διεθνή αναπτυξιακή εμπειρία και πρακτική.

Συμβουλευτική και Καινοτομία

Όπως προαναφέρθηκε, απαιτούνται σημαντικές βελτιώσεις στα συστήματα ανταλλαγής γνώσεων και στήριξης της καινοτομίας που παρέχονται στους μικρούς παραγωγούς. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη διαχείριση των φυσικών πόρων και τις δράσεις για το κλίμα, όπως επίσης και για τη βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών επιδόσεών τους.

Συνιστάται στις εθνικές αρχές να εξετάζουν:

- τη στοχοθέτηση της δημόσιας χρηματοδότησης για την **παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στις μΓΕ σε βασικά θέματα** όπως η οικολογική αιρεσιμότητα και η προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος.

Απαιτούνται **δράσεις όπως η αύξηση των δαπανών για τα τοπικά γραφεία παροχής συμβουλών, καθώς και καλύτερη κατάρτιση των συμβούλων**. Επίσης απαιτείται, **αυξημένη χρηματοδότηση για την έρευνα που αφορά τις μΓΕ** και καλύτερος συντονισμός / επικοινωνία μεταξύ των παραγωγών μικρής κλίμακας, των συμβούλων και των ερευνητών.

- Την **ανάπτυξη νέων καινοτόμων συμβουλευτικών προσεγγίσεων για τις μΓΕ**, όπως δίκτυα ανταλλαγής γνώσεων, ομάδες συζήτησης και πρότυπες μΓΕ. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται την πιο **ευέλικτη ερμηνεία των κριτηρίων επιλεξιμότητας** ώστε να επιτραπεί σε ένα διαφορετικό φάσμα φορέων να έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση της ανάπτυξης της υπαίθρου μετά το 2020.
- Ανάπτυξη μηχανισμών για τον **καλύτερο συντονισμό των δημόσιων και των ιδιωτικών συμβούλων** προκειμένου να διασφαλιστούν αποτελεσματικότερες και συμπληρωματικότερες δραστηριότητες ανταλλαγής γνώσεων που θα ωφελήσουν τους μικρούς παραγωγούς.
- Έλεγχος της εισόδου στην αγορά και της λειτουργίας των ιδιωτικών συμβούλων **σε συγκεκριμένους τομείς**, π.χ. αγροχημικά προϊόντα.

Η υφιστάμενη υποστήριξη της Ε.Ε. για τη διαδραστική καινοτομία **θα πρέπει να συνεχιστεί** και οι εθνικές αρχές ενθαρρύνονται να προωθούν και να **διευκολύνουν την μεγαλύτερη αξιοποίηση της χρηματοδότησης της Κ.Α.Π. μετά το 2020** για τις επιχειρησιακές ομάδες ΕΙΡ-ΑΓΡΙ που στοχεύουν ειδικά στην αντιμετώπιση των αναγκών των μικρών παραγωγών.

Ηλικιακή Ανανέωση και Νεοεισερχόμενοι

Οι εθνικές αρχές πρέπει να δώσουν **μεγαλύτερη έμφαση στην προώθηση της ηλικιακής ανανέωσης και στη διευκόλυνση των νεοεισερχομένων** στις μΓΕ. Και πάλι υπάρχουν πολλές διαστάσεις σε αυτό το ζήτημα και οι **εθνικές αρχές των χωρών είναι σε θέση να εκτιμήσουν τον τρόπο παρέμβασης** σε συγκεκριμένα θέματα, όπως η ρύθμιση των τιμών της γης, η φορολογία, οι νόμοι περί κληρονομιάς ή ο χωροταξικός σχεδιασμός.

Οικονομική Υποστήριξη

Ενώ οι νέοι γεωργοί θα πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν ειδική ομάδα-στόχο για διάφορες μορφές στήριξης μέσω της Κ.Α.Π., συνιστάται επίσης η **αναγνώριση των νεοεισερχομένων (με σαφώς καθορισμένα κριτήρια επιλεξιμότητας) ως διακριτή κατηγορία που να λαμβάνει παρόμοιες άμεσες ενισχύσεις**, αλλά με ελαφρώς διαφορετικές απαιτήσεις και προσδοκίες. Οι νεοεισερχόμενοι στις μΓΕ θα μπορούν επίσης να λαμβάνουν άμεση οικονομική στήριξη από τις τοπικές / περιφερειακές αρχές σύμφωνα με γνωστά παραδείγματα τέτοιων υφιστάμενων συστημάτων σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Με βάση την ισπανική εμπειρία, οι **τράπεζες γης** αποτελούν επίσης μια καλή πρακτική προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση σε καλλιεργήσιμη γη των αγροτών που επιθυμούν να δημιουργήσουν ή / και να αναπτύξουν υφιστάμενες μΓΕ.

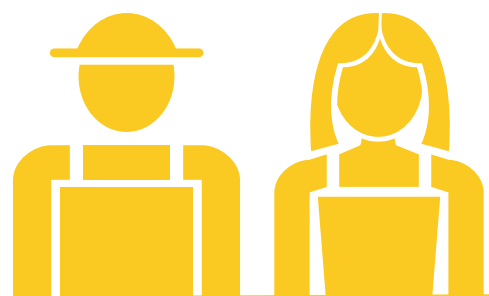

Συμβουλευτική και Καινοτομία

Ένας από τους βασικούς πόρους που συχνά παραβλέπεται στις συζητήσεις για την ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού και τους νεοεισερχόμενους στη γεωργία είναι η **γνώση και η εμπειρία των ηλικιακά μεγαλύτερων αγροτών**. Υπάρχουν πολυάριθμες ευκαιρίες στο πλαίσιο των κονδυλίων της αγροτικής ανάπτυξης της Κ.Α.Π. μετά το 2020 (συμπεριλαμβανομένου του LEADER) για την ανάπτυξη **μέτρων στήριξης για τη δημιουργία δικτύων στην ύπαιθρο, τις πρότυπες εκμεταλλεύσεις και τη μεταφορά γνώσεων από τους μεγαλύτερους στους νέους αγρότες**.

©SALSA / Theodore Tsiligkiriadis

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Η ΒΡΑΧΕΙΑ ΑΓΡΟΤΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ ΤΗΣ CAMPAGNA AMICA ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ, ΠΟΥ ΠΡΩΘΕΙ Η COLDIRETTI.

Το ο δίκτυο **Campagna Amica** διοικείται σύμφωνα με κοινούς κανόνες, οι οποίοι αφορούν την επωνυμία, τα χρώματα, τη συμπεριφορά, τον περιβαλλοντικό δεοντολογικό κώδικα και τα συστήματα ελέγχου που σχετίζονται με την προέλευση και την ποιότητα των τροφίμων. Οι αγρότες διαχειρίζονται κάθε σημείο πώλησης. Η Campagna Amica παρέχει υποστήριξη κοινής προώθησης των προϊόντων και επικοινωνίας με τη μορφή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΞΕ ΤΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Απαιτούν την συνεργασία των συμμετεχόντων σε μια τομεακή αγροτοδιατροφική αλυσίδα, καθορίζοντας τις ελάχιστες τιμές που καταβάλλονται στους αγρότες και την ελάχιστη ποσότητα που πρέπει να εγγυηθούν οι παραγωγοί.

ΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΤΗΣ COLDIRETTI

Τα μαθήματα κατάρτισης που αναπτύχθηκαν από την Coldiretti στο πλαίσιο του Μέτρου 16 των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 με στόχο τη δημιουργία ενός Εθνικού Δικτύου Συμβούλων Καινοτομίας εγκρίθηκαν και απέσπασαν εγκωμιαστικά σχόλια και από τους Ευρωπαίους διαμορφωτές πολιτικής. Αυτά διευκολύνουν την εισαγωγή της καινοτομίας στις ΓΕ, ακόμη και τις μικρές.

©SALSA

Σχετικοί Ιστότοποι

www.salsa.uevora.pt/en/

www.fao.org/in-action/small-farms-businesses-sustainable-food-nutrition

[@SalsaH2020](https://twitter.com/SalsaH2020) Ακολουθήστε μας!

Υπεύθυνοι Επικοινωνίας

• ΕΛΛΑΔΑ: Θεόδωρος Τσιλιγκιρίδης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Γ.Π.Α.), Ελλάδα tsili@aua.gr

• ΙΤΑΛΙΑ: Stefano Grando και Gianluca Brunori, Università di Pisa (UNIPi), Ιταλία

Stefano.grando@for.unipi.it Gianluca.brunori@unipi.it

• ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ: Teresa Pinto-Correia, Universidade de Évora, Πορτογαλία mtpc@uevora.pt

• ΙΣΠΑΝΙΑ: Dionisio Ortiz Miranda, Universitat Politècnica de València (UPV) και Pedro Sánchez Zamora, Universidad de Córdoba (UCO), Ισπανία dortiz@esp.upv.es pedro.sanchez@uco.es

Τελική διάσκεψη SALSA ➔ κατά τη 14η διάσκεψη IFSA 2020
Évora, Πορτογαλία

